

Lunds universitet
Språk- och litteraturcentrum
Kurs: Kinesiska Kandidatkurs (KINK11)
Handledare: Michael Schoenhals
VT 2012

LUNDS
UNIVERSITET

Vad har väl bönderna att klaga över?

En studie av problemen på landsbygden i Folkrepubliken Kina

Sammanfattning

I och med Hu Jintaos och Wen Jiabaos tillträde till makten har den kinesiska regeringens fokus kommit att flyttas från ren ekonomisk utveckling till att i högre grad än tidigare fokusera på att minska klyftorna mellan stad och landsbygd. Denna uppsats undersöker några av de problem som centralregeringen ser på landsbygden idag, samt några av de lösningar som presenterats. I undersökningen av situationen på landsbygden "ur böndernas eget perspektiv" har boken *Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna?* (Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? 粮民 – 中国农村会消失吗?) använts och särskilt fokus har lagts på det som i boken diskuteras i termer av byggandet av den nya socialistiska landsbygden, följer av urbaniseringen och problemen med ojämlikheten mellan stads- och landsbygdsbefolkningen. Undersökningen utmynnar i slutsatsen att det visserligen satsas mycket på att lösa de problem som finns på landsbygden men att det fortfarande finns problem med implementeringen av dessa reformer och att det krävs ytterligare kraftanstängningar för att i grunden komma tillrätta med problemen.

Nyckelord: Kina, landsbygd, byggnationen av den nya socialistiska landsbygden, urbanisering, jämlikhet, *Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna?*

Abstract

Since Hu Jintao and Wen Jiabao took office the focus of the Chinese government has been less on pure economic development than before and more on developing the countryside. This paper investigates some of the problems the central government sees in the countryside as well as some of their solutions to those problems. The book *The Grain People: Will China's Villages Disappear?* (Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? 粮民 – 中国农村会消失吗?) has been used when investigating the rural population's own views on the problems it confronts, and the investigation concentrates especially on the so-called Construction of a New Socialist Countryside, the effects of urbanization and the inequality between urban- and rural residents. It is concluded that even though the government has put extensive efforts into solving the problems in the countryside, there are still problems with implementing the reforms and a lot remains to be done before the problems can be thoroughly solved.

Keywords: China, countryside, The Construction of a New Socialist Countryside, urbanization, equality, *The Grain People: Will China's Villages Disappear?*

提要

随着胡锦涛、温家宝就职中央政府比以前更重视发展农村，减少了对纯粹经济发展的重视。本论文查考政府怎么看“三农”、为了解决这几个问题有什么办法、什么长久之计。在了解农民对自己的问题和政府打算把这些问题怎么解决，本论文利用了《粮民 – 中国农村会消失吗？》作为参考。调查研究特瞩目：此次调查研究的焦点集中在社会主义新农村建设、城市化、城乡不平等等三个问题。此论文的结论是虽然政府尽量解决“三农”，但是想能进一步地达到全面小康社会，在解决这些问题上有长久之计的话，还需要实施更大的措施。

主题词：中国，农村，社会主义新农村建设，城市化，平等，《粮民 – 中国农村会消失吗？》

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Syfte	4
1.2 Metod	4
2 Historisk bakgrund	5
3 Regeringens bild av landsbygden	9
3.1 Rapporter till partikongresser	10
3.2 Reformen	11
4 Böndernas bild av situationen på landsbygden	13
4.1 Byggnationen av den nya socialistiska landsbygden	14
4.2 Urbaniseringen	17
4.3 Vi vill ha jämlikhet, inte fattigdomsbekämpning	20
5 Slutsats	22
Referenser	24

1 Inledning

Bönderna har alltid varit en viktig del i det kinesiska samhället, det var också på bönderna och inte städernas arbetare som Mao lade grunden för det system – idag känt som ”socialism med kinesiska förtecken” – vilket sedan 1949 styr inte bara världens mest folkrika land utan numera också världens näst största ekonomi. Frågan i titeln på boken jag valt att studera *Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna?* (Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? 粮民 – 中国农村会消失吗?) aktualiseras i än högre grad då stadsbefolkningen i Kina för första gången i historien nyligen överskred den på landsbygden.

1.1 Syfte

Syftet med uppsatsen är att försöka ta reda på hur regeringen ser på problemen på landsbygden och vilka lösningar de har till dessa samt försöka visa på hur landsbygdsbefolkningen uppfattar de lösningar myndigheterna kommer med. Jag har därför valt att försöka svara på frågorna: ”Vilka problem ser de kinesiska myndigheterna på landsbygden och vad har de för lösningar till de problemen?” och ”Hur ser landsbygdsbefolkningen på myndigheternas lösningar till deras problem?”

1.2 Metod

För att kunna ge myndigheternas perspektiv på dessa frågor har jag främst läst femårsplaner och rapporter till partikongresser för att få reda på vilka problem som regeringen ser på landsbygden samt vilka lösningar de har till dem. När det kommer till böndernas syn på saken har jag använt mig av boken *Födans Folk: Kommer Kinas byar att försvinna?* skriven av Aixinjueluo Weiran (爱新觉罗·蔚然), i fortsättningen kallad Wei Ran, forskare knuten till kinesiska lantbrukshögskolan i Peking under hans resa genom den kinesiska landsbygden från augusti 2006 till februari 2008. Boken återger många personliga berättelser från bönderna som Wei Ran träffar på vägen, blandade med hans egna reflektioner och sammanfattningar av problemen på landsbygden.

Jag kunde ha valt att avgränsa mig geografiskt för att titta på något problem mer i detalj, men har valt att inte göra så då min huvudkälla inte gör stor skillnad på problemen geografiskt sett, även om landsbygden självklart ser väldigt olika ut i de norra, södra, västra eller östra delarna av landet, och de problem jag tittat närmre på är mer av

övergripande karaktär än lokalt begränsade. Det ska dock sägas att Wei Ran inte rest genom hela Kina utan endast genom en del provinser varför man inte heller kan säga att det som tas upp i boken återspeglar hur det ser ut i hela Kina. De platser Wei Ran beger sig till är platser som är särskilt drabbade av fattigdom och ofta belägna i avlägsna bergstrakter. Istället för att avgränsa mig geografiskt har jag valt att titta närmare på de tre, som jag anser, oftast förekommande problem som bönderna i boken ser med regeringens reformer.

I fotnoterna har jag valt att inkludera både pinyin, tecken samt översättning. Trots att detta är utrymmeskrävande så hoppas jag att detta bidrar till tydligheten så att både de med, och utan, kunskaper i kinesiska på ett enkelt sätt ska kunna tillgodogöra sig innehållet. Jag har även delat upp några av källorna, däribland rapporter till partikongresser, femårsplaner samt vitboken från Statsrådets informationskontor. Detta på grund av att (de elektroniska) dokumenten är uppdelade på flera sidor, med olika webbadresser. Källorna i fotnoterna är därför uppdelade om och ifall de har olika webbadresser, medan länkarna i källhänvisningen leder till den första sidan varifrån man kan navigera sig vidare i de olika dokumenten. Översättningar av alla citat är, om ej annat anges, utförda av mig.

2 Historisk bakgrund

För att kunna låta läsaren bättre förstå situationen på landsbygden och regeringens bild av denna anser jag det behövs en kortare beskrivning av de reformer och kampanjer som genomförts på landsbygden från och med folkrepublikens grundande 1949. Det jag tänker redogöra för i korthet för innefattar: Jordreformen, kollektiviseringen av jordbruket, det Stora Språnget och skapandet av folkkommunerna samt de marknadsekonomiska reformerna under Deng Xiaoping.

Jordreformen påbörjades redan i de då av KKP kontrollerade delarna av landet innan maktövertagandet 1949, som ett led i i en strävan att vinna stöd bland de fattiga på landsbygden och fortsatte under början av 1950-talet. Jonathan Spence, professor i historia vid Yales universitet, tar i boken *The Search for Modern China* upp problemet med att hitta exakta siffror på hur mycket av marken som faktiskt omfördelades men nämner att man beräknar att 40% av den odlingsbara marken omfördelades samt att detta gynnade ca 60% av befolkningen på något sätt, det senare ett påstående som möjligen kan

ifrågasättas.¹ Som ett exempel visar ekonomiprofessorn Chris Bramall på att den ekonomiska tillväxten var större i de delar av landet där jordreformen inte drivits igenom lika grundligt. Det vill säga att de områden där ojämlikheten mellan fattiga och rika bönder var som störst även var de områden med bäst tillväxt.² Omfördelningen förbättrade dock avsevärt situationen för fattigbönderna samt de jordlösa arbetarna även om deras levnadsförhållanden fortfarande var mycket svåra. Jordreformen hade också till syfte att bryta ned de gamla maktstrukturer som funnits för att skapa en ny stabil grund för den nya makten att kunna falla tillbaka mot. Däremot så var jordreformen inte tänkt att utsätta de något rikare bönderna för samma behandling som godsägarna råkade ut för. Detta på grund av att man var beroende av dessa för en trygg livsmedelsförsörjning samt att ett syfte med reformen var att höja levnadsstandarden på landsbygden. Detta resulterade i att Mao i juni 1950 deklarerade att de något rikare bönderna inte längre utgjorde ett hot mot revolutionen som de gjort under inbördeskriget mot Nationalisterna (Guomindang, GMD).³

Under början och mitten av 1950-talet höjdes levnadsstandarden för bönderna på landsbygden då de bland annat tack vare den då relativt stabila politiska situationen, inget mer inbördeskrig, samt jordreformen och kollektiviseringen av jordbruket lyckades få större skördar. I början av kollektiviseringen slogs den jord som bönderna brukade ihop och bönderna fick ersättning, samt en del av skörden, beroende på hur mycket land och tid man investerat i det kollektiva jordbruket. Detta gjorde att de rikare bönderna till en början tjänade mer på kollektiviseringen än de fattigare bönderna då de hade mer land att lägga in i den gemensamma poolen.⁴ När jorden kollektiviserades kunde jordbruksarbetet effektiviseras då de mindre åkerjordar som bönderna brukade slogs ihop till större. I vissa fall tillät detta en viss mekanisering av jordbruket, eller gjorde det i alla fall mer effektivt då bonden inte behövde ta sig från en liten jordplätt till en annan, jämför till exempel med omvandlingen från tegbruk i Sverige. Bönderna tilläts också ha en mindre bit jord som de kunde odla själva och där de fick hela vinsten från de det kunde skörda och därför även lade mer tid och kraft på att odla denna bit land. År 1956 kom 20-30% av inkomsterna från jordbruket ifrån dessa små jordplättar, vilket hade sin grund i att man på dem bland annat

¹ Jonathan D. Spence, *The Search for Modern China*, 2 uppl., W. W. Norton & Company, New York, 1999, s. 491

² Chris Bramall, 'Chinese Land Reform in Long-Run Perspective and in the Wider East Asian Context', *Journal of Agrarian Change*, vol. 4, no. 1 & 2, 2004, s. 118, Hämtad från: <http://web.cenet.org.cn/upfile/85471.pdf> den 20 mars 2012

³ Spence, 1999, s. 490-492

⁴ John K. Fairbank & Merle Goldman, *China: a new history*, 2 utök. uppl., The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, 2006, s. 352-353

odlade grönsaker som kunde säljas till ett högre pris än spannmål. Detta ledde i sin tur till att levnadsstandarden höjdes.⁵ Senare kom kollektiviseringen att utökas så att det längre inte spelade någon roll hur mycket mark man "ägde" när man fick ersättning för det arbete man utfört.⁶

Under den första femårsplanen så ökade den genomsnittliga avkastningen betydligt, även om man får ta de siffror som finns till hands med en nypa salt samt även komma ihåg att de jämförs med åren innan grundandet av folkrepubliken då inbördeskriget fortfarande var i gång i stora delar av landet. Den genomsnittliga årliga ökningen för nationalinkomsten för den här perioden låg på 8,9% men det ska sägas att avkastningen från jordbruket endast ökade med 3,8% medan avkastningen från industrin ökade med 18,7% per år under samma period. Tillväxten inom den industriella sektorn berodde till viss del på lån från Sovjetunionen och det var även dessa lån som delvis låg till grund för de omstruktureringar av jordbruket som skulle komma då man behövde överskottet från jordbruket till att betala av lånen till Sovjet. Med andra ord blev det, likt i många andra länder, bönderna som fick dra det tyngsta lasset när Kinas industri utvecklades, ett lass som skulle komma att bli allt tyngre under kommande år.⁷

Det Stora Språnget inleddes under sommaren 1958, men redan tidigare hade man i delar av landet börjat slå ihop de kollektiva jordbruken till ännu större kollektiv, som nu kom att döpas till folkkommuner. Inom folkkommunerna fick kvinnorna ta mer ansvar för jordbruket än tidigare eftersom männen ofta kommenderades delta i arbetet med bevattningssystem eller andra liknande projekt. Följaktligen blev en av folkkommunens uppgifter att till viss del ta hand om vardagsbestyr såsom barnomsorg och matlagning. Det Stora Språnget blev dock inte den succé som Mao och kommunistpartiets ledning hade hoppats på, trots de initialt otroliga siffror som kom från jordbruket. Konsekvenserna av kampanjen blev som de flesta redan vet katastrofala, särskilt för bönderna eftersom att när man rapporterade in överdrivna siffror för skörden (och jordbruksskatten i och med detta höjdes i absoluta tal) blev delen som tillföll bönderna mindre. Det spannmål staten fick in på detta sätt antingen såldes i städerna, gick på export eller användes för att betala av

⁵ Spence, 1999, s. 521-523

⁶ Fairbank & Goldman, 2006, s. 352-356

⁷ Se Spence, 1999, s. 544-545; Fairbank & Goldman, 2006, s. 357-359

lånen till Sovjetunionen.⁸ Resultatet, en svältkatastrof på landsbygden som uppskattningsvis skördade 20 till 30 miljoner människoliv.⁹

Efter misslyckandet med det Stora Språnget omorganiserades de jättelika folkkommunerna och man gick tillbaka till systemet med de mindre, kollektiva jordbruken som dock fortsatte att gå under namnet Folkkommuner till dess att de upplöstes på det tidiga 1980-talet.¹⁰ Dessutom tillät man återigen ackords- och bonussystem, men det skulle dröja till efter Maos död innan levnadsvillkoren för bönderna skulle förbättras i någon större utsträckning efter att under många år ha hållit ungefär jämna steg med befolkningstillväxten.¹¹ När Deng Xiaoping drog igång de så kallade Öppningsreformerna i slutet av 1970-talet började det med försök att låta bönderna påverka sin egen situation i högre grad då de nu tilläts sälja sitt överskott på marknaden.¹² Dessutom höjdes priset staten betalade för det spannmål bönderna var tvungna att producera och sälja till staten med 20%. Även priset som betalades för överskottet, det vill säga det som inte var tvunget att säljas till staten, höjdes med 50% samtidigt som matpriserna subventionerades i städerna.¹³ Men även om bönderna kunde tjäna lite extra pengar vid sidan om, genom att sälja överskottet på den lokala marknaden, och på så sätt höja levnadsstandarden så blev de med tiden i allt högre grad tvungna att själva betala för sjukvård och skola, något som staten och folkkommunen tidigare tillhandahållit. En annan konsekvens av reformerna under slutet av 70-talet och början av 80-talet var att bönderna nu blev mer fria att röra sig och ta jobb i till exempel de speciella s.k. ekonomiska zoner som skapades längs östkusten där lönerna var högre. Migrantarbetarna, de som sökte sig till städerna för att finna jobb, kunde på detta sätt förbättra situationen för familjen som var kvar på landsbygden genom att skicka hem de pengar som blev över varje månad, en utveckling som har fortsatt de senaste 20 åren.¹⁴

⁸ ibid., s. 547-543

⁹ Klas-Göran Karlsson & Michael Schoenhals, *Brott mot mänskligheten under kommunistiska regimer Forskningsöversikt*, Forum för levande historia, Stockholm, 2008, s. 74-75, Hämtad från: http://www.levandehistoria.se/files/forskningsoversikt_bmmukr.pdf den 16 mars 2012

¹⁰ Fairbank & Goldman, 2006, s 411-412

¹¹ Se Spence, 1999, s. 634; United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, *World Population Prospects: The 2010 Revision*, New York, 2011 (comprehensive Excel tables) Hämtad från: <http://data.un.org/Data.aspx?d=PopDiv&f=variableID%3A47> den 10 maj 2012

¹² Klas Eklund, *Kina - den nygamla supermakten*, SNS Förlag, Stockholm, 2011, s. 60

¹³ Spence, 1999, s. 622-633

¹⁴ Eklund, 2011, s. 219-224

3 Regeringens bild av landsbygden

För att försöka visa på skillnaden i levnadsstandard mellan stad och landsbygd, och på så sätt försöka bidra till en bättre förståelse av situationen på landsbygden, tänkte jag illustrera detta med Ginikoefficienten som är ett vanligt mått på skillnaden i inkomst- eller konsumtionsfördelning. Skalan sträcker sig från 0 till 1 där 0 är perfekt jämlikhet, det vill säga att alla inkomst eller konsumtion är exakt lika stor, och där 1 betyder att en enda person har all inkomst eller konsumtion och de andra ingenting.¹⁵ Enligt de senaste beräkningarna från Världsbanken (2005) är Kinas Ginikoefficient 0,425.¹⁶ Även om skalan endast är ett mätverktyg och inte säger vilken nivå som värdena bör ligga på så anses ofta en Ginikoefficient som överstiger 0,4 vara en potentiell källa till framtida social oro och instabilitet. Ett problem med att använda Ginikoefficienten för att illustrera ojämlikheten i det kinesiska samhället är att den kinesiska regeringen själv inte publicerar någon landsomfattande Ginikoefficient utan har valt att dela upp landet i stads- och landsbygdsområden. Enligt chefen för den kinesiska Statliga Statiska Byrån (guojia tongjiju 国家统计局) Ma Jiantang (马建堂) ligger Ginikoefficienten för urbana områden på 0,33 och på 0,3897 för landsbygden. Även om man nu kan se att de håller sig under nivån för då man anser att ojämlikheten kan leda till framtida social oro så är det endast ett mått på jämlikheten inom dessa två områden och inte mellan dem. Ma Jiantang påpekar även att eftersom att undersökningen inte utförs på samma sätt i städerna som på landsbygden så kan man inte publicera några siffror för en landsomfattande Ginikoefficient. I städerna undersöks den disponibla inkomsten och på landsbygden tittar man istället på nettoinkomsten och han menar då att man inte kan använda dessa siffror tillsammans.¹⁷ Skillnaden mellan nettoinkomst och disponibel inkomst är att den disponibla inkomsten avser hela hushållets totala inkomst, minus skatt och övriga negativa transfereringar, medan nettoinkomsten visar den enskildes inkomst minus skatt och negativa transfereringar.¹⁸ Fem kinesiska forskare från Sydvästra universitetet för ekonomi och

¹⁵ The World Bank Group, *Poverty Analysis - Measuring Inequality*. Hämtad från: <http://go.worldbank.org/3SLYUTVY00> den 21 mars 2012

¹⁶ PovcalNet: the on-line tool for poverty measurement developed by the Development Research Group of the World Bank, Hämtad från: <http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/index.htm?2> den 21 mars 2012

¹⁷ Huang Xin (黄欣) & Liu Zheng (刘铮), *Ma Jiantang huiying weihe bu gongbu Jini xishu he diaocha shiyelü* (马建堂回应为何不公布基尼系数和调查失业率) [Ma Jiantang svarar på varför Ginikoefficienten och undersökningar om arbetslöshetsgraden inte publiceras], Xinhua News Agency, den 7 mars 2012, Hämtad från: http://www.gov.cn/2012lh/content_2085896.htm den 21 mars 2012

¹⁸ Susanne Svartengren, *Fakta om statistiken*, Statistiska centralbyrån, den 22 juli 2007, Hämtad från: www.scb.se/statistik/HE/.../Fakta%20om%20statistiken%202005.doc den 21 maj 2012

finans (Xinan caijing daxue 西南财经大学) samt Durham University har analyserat siffrorna från den kinesiska Statistiska Centralbyrån och kommit fram till att Ginikoefficienten för hela landet år 2006 förmodligen skulle landa på 0,4624 med utgångspunkt av siffrorna 0,336 för urbana områden, och 0,3737 för landsbygden.¹⁹ För att sätta in detta i ett perspektiv så kan vi se att ett land som till exempel Brasilien har en Ginikoefficient som uppgår till 0,57, USA 0,41 och Sverige 0,25.²⁰

3.1 Rapporter till partikongresser

Problemen med inkomstfördelningen mellan stad och landsbygd är dock inte något som ignoreras av myndigheterna, tvärtom har problemet de senaste åren blivit mer och mer uppmärksammat av den kinesiska regeringen. Det är naturligtvis heller inte så att problemet varit bortglömt tidigare, vilket blir tydligt bland annat i Jiang Zemins rapport till den 15:onde partikongressen år 1997. Fokus i rapporten låg dock på att ändra och förbättra äganderätten samt att påskynda reformen av systemet med statsägda företag. Utvecklingen av jordbruket och särskilt arbetet med att höja levnadsstandarden fick finna sig i att hamna längre ned på listan.²¹ Om man läser hans rapport till den 16:onde partikongressen år 2002 så har inkomstfördelningen seglat upp till första plats bland de problem som kommunistpartiets ledning anser att man fortfarande har framför sig trots framgångarna de senaste fem åren.²² Det finns många som anser att Hu Jintao och Wen Jiabaos tillträde till makten efter den 16:onde partikongressen var en anledning till den nya vändningen i politiken där fokus ligger på att minska de sociala klyftorna och utveckla

¹⁹ Chen Jiandong, Dai Dai, Feng Qiaobin, Hou Wenxuan & Pu Ming, *The Trend of the Gini Coefficient of China*, Brooks World Poverty Institute, Manchester, January 2010, s. 20, Hämtad från: <http://www.bwpi.manchester.ac.uk/resources/Working-Papers/bwpi-wp-10910.pdf> den 21 mars 2012

²⁰ Eklund, 2011, s. 218

²¹ Jiang Zemin (江泽民), *Gaoju Deng Xiaoping lilun weida qizhi, ba jianshe you Zhongguo tese shehuizhuyi shiye quanmian tui xiang ershiyi shiji – Jiang Zemin zai Zhongguo Gongchandang di shiwu ci quanguo daibiao dahui shang de baogao* (高举邓小平理论伟大旗帜，把建设有中国特色社会主义事业全面推向二十一世纪——江泽民在中国共产党第十五次全国代表大会上的报告) [Hög Deng Xiaoping teorins stora fana och för byggandet av socialism med kinesiska förtecken in i det 21:a århundradet - Jiang Zemins rapport till den femtonde nationella folkkongressen], People's Daily Online, den 12 september 1997, Hämtad från: <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64168/64568/65445/4526288.html> den 27 mars 2012

²² Jiang Zemin (江泽民), *Quanmian jianshe xiaokang shehui, kaichuang Zhongguo tese shehuizhuyi shiye xin jumian – zai Zhongguo Gongchandang di shiliu ci quanguo daibiao dahui shang de baogao* (全面建设小康社会，开创中国特色社会主义事业新局面——在中国共产党第十六次全国代表大会上的报告) [Bygg ett måttligt välmående samhälle och etablera en grund för ett nytt läge för socialism med kinesiska förtecken - Rapport till den sextonde nationella partikongressen], Xinhua News Agency, den 8 november 2002, Hämtad från: <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64168/64569/65444/4429123.html> den 27 mars 2012

landsbygden. Särskilt tydligt blir detta i Hu Jintaos rapport till den 17:onde partikongressen år 2007 där han lyfte fram utjämning av skillnaderna som en topprioritet för KKP:s arbete:

(三) 统筹城乡发展，推进社会主义新农村建设。解决好农业、农村、农民问题，事关全面建设小康社会大局，必须始终作为全党工作的重中之重。

(3) Att balansera utvecklingen i städer och på landsbygden och fortsätta byggandet av en ny socialistisk landsbygd samt att lösa problemen på landsbygden är av vikt för byggandet av ett måttligt välmående samhälle och måste därför från början till slut betraktas som Partiets viktigaste arbete.²³

Centralregeringen vet självklart hur situationen på landsbygden ser ut och vilka problem man kommer att vara tvungna att tampas med. Det är också värt att komma ihåg att även om man inte längre publicerar någon landsomfattande Ginikoefficient så har regeringen säkerligen tillgång till liknande siffror internt, vilket jag tycker att man tydligt kan se när man tittar på den elfte och tolfte femårsplanen som båda fokuserar mycket på problemen med inkomstfördelningen och utvecklingen av landsbygden.

3.2 Reformen

För att komma till rätta med problemen på landsbygden har regeringen satt upp ett antal mål för landsbygden samt för landet i stort i den elfte femårsplanen. I målen ingår bland annat att det nationella genomsnittet för hur länge barnen går i skolan ska höjas från 8,5 till 9 år, den nya kooperativa sjukvårdsförsäkringen för landsbygden (Xinxing nongcun hezuo yiliao fugai 新型农村合作医疗覆盖) ska omfatta mer än 80% av befolkningen, förflyttningen av arbetskraft från jordbruket till andra sektorer förväntades uppgå till 45 miljoner samt att nettoinkomsten för landsbygdsbefolkningen förväntades höjas med 5% per år. Däremot förväntades även stadsbefolkningens disponibla inkomst höjas med 5%.²⁴ Och om man tittar på de kinesiska myndigheternas egna siffror av hur stor den faktiska ökningen varit från år 2005-2010 så har stadsbefolkningens disponibla inkomst höjts med

²³ Hu Jintao (胡锦涛), *Gaoju zhongguo tese shehuizhuyi weida qizhi wei duoqu quanmian jianshe xiaokang shehui xin shengli er fendou – – zai Zhongguo Gongchandang di shiqi ci quanguo daibiao dahui shang de baogao* (高举中国特色社会主义伟大旗帜 为夺取全面建设小康社会新胜利而奋斗——在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告) [Höj socialism med kinesiska förteckens stora fana och kämpa för nya segrar och för byggnationen av ett måttligt välmående samhälle - Rapport från den sjuttonde nationella folkkongressen], People's Daily Online, den 15 oktober 2007, Hämtad från: <http://cpc.people.com.cn/GB/64093/67507/6429847.html> den 27 mars 2012

²⁴ *Zhonghua Renmin Gongheguo guomin jingji he shehui fazhan di shiyi ge wu nian guihua gangyao* (中华人民共和国国民经济和社会发展第十一个五年规划纲要) [Folkrepubliken Kinas elfte femårsplan för ekonomisk och social utveckling], Xinhua News Agency, den 16 mars 2006, Hämtad från: http://www.gov.cn/ztlz/2006-03/16/content_228841_2.htm den 27 mars 2012

9,7% per år medan landsbygdsbefolkningens nettoinkomst höjts med 8,9% per år under samma period vilket betyder att skillnaderna har fortsatt att öka.

I och med införandet av den elfte femårsplanen sattes även projektet med bygnationen av den nya socialistiska landsbygden (shehuizhuyi xin nongcun jianshe 社会主义新农村建设) som bland annat fokuserar mycket på utbyggnaden av infrastruktur men självklart också att snabba på den ekonomiska utvecklingen på landsbygden. Inom projektet finns till exempel planer på att lösa problemen med rent dricksvatten för 100 miljoner bönder, konstruera och reparera 1,2 miljoner kilometer väg samt satsa på att bygga sjukhus på häradsnivå och i småstäder i de centrala och västra delarna av landet. Regeringen vill även att migrantarbetarna från landsbygden ska få större kunskap om arbetsmarknaden genom kostnadsfri rådgivning om lagar och regler, anställningsinformation, karriärvägledning och jobberbudanden.²⁵

Värt att notera är att även om den elfte femårsplanen liknar tidigare femårsplaner väldigt mycket när det kommer till upplägg och utformning så har man från och med den elfte femårsplanen bytt ut en del av namnet, från jihua (计划) till guihua (规划). Skillnaden kan tyckas liten och båda orden kan översättas till svenskans "plan" men i det senare fallet, det vill säga guihua, så ligger betydelsen närmare "riktlinje" och längre ifrån "fastslagen plan" än vad jihua gör.

Anledningen till varför regeringen beräknar, samt uppmuntrar, att 45 miljoner arbetare från jordbrukssektorn kommer att söka jobb inom andra sektorer är dels att det höjer inkomsten mer för fattiga familjer än för de rikare, dels att det till viss del motverkar den skeva inkomstfördelningen på landsbygden. En undersökning utförd i provinsen Hubei visar på att antalet fattiga samt hur svår fattigdomen är, är lägre i de familjer som har en familjemedlem som jobbar som migrantarbetare. Men anledningen till att regeringen uppmuntrar migrantarbete beror också på att regeringen ser migrantarbetarna som en källa till ekonomisk tillväxt då det till stor del har varit tillgången på billig arbetskraft som drivit den ekonomiska tillväxten framåt.²⁶ Även om förflyttning av arbetskraft från jordbrukssektorn till andra sektorer leder till ekonomisk tillväxt och en jämnare inkomstfördelning får man inte glömma de potentiella problem, till exempel överbefolkning i städer samt den så kallade kompetensflykten som kommer till följd av att de bäst utbildade och produktiva lämnar landsbygden och börjar jobba i städerna, som

²⁵ ibid., Hämtad från: http://www.gov.cn/ztl/2006-03/16/content_228841_3.htm den 27 mars 2012

²⁶ Cai Fang, Du Yang & Wang Meiyang, 'Migration and Labor Mobility in China', *United Nations Development Programme Human Development Reports*, Research Paper 2009/09, April 2009, s. 5-6, Hämtad från: http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2009/papers/HDRP_2009_09.pdf den 29 mars 2012

förflyttningen även för med sig.²⁷ Det är dock inte heller ett problem som helt förbises av regeringen och några av de åtgärder man vidtagit i syfte att få bukt med det tas upp i vitboken *Nya framsteg i det utvecklingsorienterade fattigdomsbekämpningsprogrammet för den kinesiska landsbygden* (Zhongguo nongcun fupin kaifa de xin jinzhan 中国农村扶贫开发的新进展) publicerad av Statsrådets informationskontor. Som exempel kan nämnas att medicinstudenter som ämnar jobba på landsbygden kan få gratis fortbildning;²⁸ vidare skickade man mellan åren 2003-2010 2592 kadrer från västra Kina för att arbeta i de östra delarna och 3610 kadrer från de östra delarna skickades västerut.²⁹

Det kan också vara intressant att se att Hu Jintao inte är av exakt samma åsikt som Statsrådets informationskontor när det kommer till målet att ingen ska behöva oroa sig för grundläggande behov såsom mat och kläder. I ovan nämnda vitbok menar författarna att problemen med att tillfredsställa dessa grundläggande behov praktiskt taget är lösta.³⁰ Hu Jintao menade å andra sidan vid en central konferens för fattigdomsbekämpning i Peking i november 2011 att man skulle vara tvungen att fortsätta att jobba med målet att ingen ska behöva oroa sig för att äta sig mätt eller ha kläder på kroppen, samt att garantera rätten till utbildning, grundläggande sjukvård och bostäder fram till 2020.³¹

4 Böndernas bild av situationen på landsbygden

För att kunna ge en bild av situationen på landsbygden har Wei Rans bok *Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna?*. Boken är skriven i dagboksform under författarens resa genom den kinesiska landsbygden, där han främst besöker de fattigaste och mest avlägsna delarna av landsbygden. Syftet med resan, som han kallar En resa genom tiotusen byar (wan cun xing 万村行), är att hjälpa bönderna att lösa deras problem samt att

²⁷ ibid., s. 34-35

²⁸ Zhonghua Renmin Gongheguo guowuyuan xinwen bangongshi (中华人民共和国国务院新闻办公室) [Statsrådets informationskontor], Zhongguo nongcun fupin kaifa de xin jinzhan (中国农村扶贫开发的新进展) [Nya framsteg i det utvecklingsorienterade fattigdomsbekämpningsprogrammet för den kinesiska landsbygden], november 2011, Hämtad från: http://www.scio.gov.cn/zfbps/ndhf/2011/201111/t1048123_3.htm den 29 mars 2012

²⁹ ibid., Hämtad från: http://www.scio.gov.cn/zfbps/ndhf/2011/201111/t1048123_4.htm den 29 mars 2012

³⁰ ibid., Hämtad från: http://www.scio.gov.cn/zfbps/ndhf/2011/201111/t1048123_2.htm den 29 mars 2012

³¹ Che Yuming (车玉明), Zhongyang fupin kaifa gongzuo huiyi zai beijing zhao kai Hu Jintao、Wen Jiabao fabiao zhongyao jianghua Wu Bangguo Jia Qinglin Li Changchun Xi Jinping Li Keqiang He Guoqiang Zhou Yongkang chuxi (中央扶贫开发工作会议在北京召开 胡锦涛、温家宝发表重要讲话 吴邦国贾庆林李长春习近平李克强贺国强周永康出席) [Hu Jintao och Wen Jiabao håller viktiga tal vid Centralkomitténs konferens för fattigdomsbekämpning och utvecklingsarbete i Peking; Wu Bangguo, Jia Qinglin, Li Changchun, Xi Jinping, Li Keqiang, He Guoqiang och Zhou Yongkang närvarade], Xinhua News Agency, den 29 november 2011 Hämtad från: http://www.gov.cn/ldhd/2011-11/29/content_2006093.htm den 30 mars 2012

hjälpa dem i utvecklingen av större projekt för att på detta sätt förbättra deras levnadssituation. Under resan ägnar han mycket tid åt att undersöka hur situationen på landsbygden verkligen ser ut samtidigt som han tillsammans med landsbygdsbefolkningen själva diskuterar de problem som finns och hur man skulle kunna lösa dem. Ett annat mål med boken är, som berörs i ett utav förorden, att ge en verklighetstrogen skildring av situationen på landsbygden för att öka, vanliga kinesers, förståelse för situationen för landsbygdsbefolkningen i dagens Kina.

För att kunna jämföra myndigheternas bild med böndernas har jag valt att fokusera på tre punkter som är de punkter som det ägnas mest tid och diskussion åt i Wei Rans bok. Dessa tre punkter är: Byggandet av den nya socialistiska landsbygden, urbaniseringen som en föreslagen lösning på fattigdomen på landsbygden samt problemet med olika regler, bestämmelser och förmåner för stads- respektive landsbygdsbefolkningen. Det är dock inte så att problemen endast är begränsade till dessa tre områden. Det finns även andra mer övergripande problem där korruption till exempel är en del, och ett allmänt misstroende till myndigheterna på en lägre nivå en annan del. Jag kommer inte att gå närmare in i detalj på dessa problem i den här uppsatsen men det kan vara bra att ha dem i minnet när man läser den.³²

4.1 Byggnationen av den nya socialistiska landsbygden

Även om projektet med byggandet av den nya socialistiska landsbygden som inleddes i samband med den elfte femårsplanen sätter upp högtflygande mål för landsbygden och syftar till att göra livet på landsbygden drägligare finns det vissa som ser problem med implementeringen av projektet. Wei Ran har under sin resa på landsbygden själv observerat och sammanställt några övergripande problem som bönderna ser med hur projektet med att bygga den nya landsbygden genomförs. I kapitlet "Den lokala administrationens tjänstemän klarar inte av uppgiften att bygga den nya landsbygden" (difang xingzheng guanyuan tiaobuqi xinnongcun jianshe de danzi 地方行政官员挑不起新农村建设的担子) kan man läsa om några av dessa problem.

Det första problemet som Wei Ran tar upp i sin sammanfattning av böndernas åsikter om projektet är att de som borde stå i centrum, det vill säga bönderna, har förpassats till att bli passiva åskådare utan någon större möjlighet att påverka sin egen

³² Är man intresserad av att läsa mer om bakgrunden till böndernas misstroende till lokala myndigheter och om korruption och maktmissbruk, under slutet av 90-talet till början av 00-talet, rekommenderas boken *Will the Boat Sink the Water?: The Life of China's Peasants* (Zhongguo nongcun diaocha 中国农民调查) (Zhu Hong, övers.) av Chen Guidi och Wu Chuntao .

situation. Han menar att anledningen till detta är att informationen som bönderna har tillgång till varken är tillförlitlig eller systematisk. Wei Ran specificerar inte mer exakt vad det är för typ av information han menar men av resten av texten kan man sluta sig till att det snarare rör sig om kunskap om hur man går till väga för att starta upp och sköta ett storskaligt jordbruk eller fabriksindustri. Han menar även att det är svårt för de små avlägsna byarna i bergstrakterna att få det finansiella stöd de behöver varför de ofta tvingas ta till osunda metoder för att få de pengar de är i akut behov av. Dessutom så är medlen ofta alltför knappa för att vara till någon större hjälp. En av anledningarna till att det är svårt att få någon att investera i jordbrukssektorn är den risk detta innebär då hela skörden, det vill säga vinsten, kan försvinna i händelse av till exempel en naturkatastrof som torka eller översvämningar. Han menar därför att det inte går att jämföra fabriksindustrin med jordbruket och det jag tror han vill komma fram till är att de båda på grund av sina olikheter och jordbrukets oförutsägbarhet inte kan spela på lika villkor. Eftersom att bönderna heller inte har den kunskap det krävs för att utveckla jordbruket till en storskalig industri är det inte rimligt att försöka utveckla jordbruket åt det hållet utan att samtidigt ge dem den kunskap de behöver.³³

Det andra problemet som Wei Ran ser med implementeringen av projektet är att de lokala myndigheterna kanske inte har samma mål med projekten som bönderna har. Bönderna ser utvecklingen som ett mål i sig medan de lokala tjänstemännen kanske ser utvecklingen som ett kortsiktigt medel att kunna klättra på karriärstegen. Med andra ord är det svårt för bönderna att veta om ett projekt endast är till för att ge de lokala tjänstemännen en skjuts på karriärstegen eller om det faktiskt kommer att löna sig i slutändan. Eftersom att de lokala tjänstemännens inkomst inte är beroende av att en specifik satsning, till exempel odlandet av en viss sorts gröda, lyckas så är det klart att bönderna har svårt att lita på de lokala tjänstemännen då de inte kan garantera att projektet kommer att lyckas. Om projektet går åt skogen så blir det bönderna som får ta smällen.³⁴ Bönderna är därför många gånger utlämnade till de lokala myndigheternas nycker, vilket beskrivs väl av en bonde som istället för att återplantera skog som de lokala myndigheterna beordrat hellre vill odla fruktträd:

³³ Aixinjueluo Weiran (爱新觉罗·蔚然), Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? Shang (粮民 – 中国农村会消失吗? 上) [*Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna(Del 1)*], Fudan University Press, Shanghai, 2010, s.127-129

³⁴ *ibid.*

我们希望国家能支持我们搞发展。国家政策说搞新农村建设，我们这也算是新农村建设啊。新农村建设也要讲科学啊！不科学还是只能搞一陈就搞不起来了。像几年前搞的那个退耕还林，种那些杨树就不适合我们这里，浪费了国家的钱还不准我们自己搞。我就是想不通，可我们一点儿都没有。种死了的那些树，那是人家干部让搞的，我们农民只能听着。不过，我们把那些已经死了杨树的地里种上了梨树，可我们天天怕他们下来检查，检查出来了人家说就给全部吹掉还不给退耕还林补助了。你说我们这个新农村怎么才能建设好啊？我就是这个小寨子里的组长，开会时我还敢和他们嚷嚷，顶多我就不干这个组长了。可是我一个人说了他们谁也不听，只强调不要我们搞果树。我们多想他们能帮我们引进点儿好品种果树苗，能帮我们请点技术人员教教我们，给我们把那条主路修修，我们出产品水果也好远远一点儿卖。

Vi hoppas att myndigheterna kan stödja vårt utvecklingsarbete. Enligt myndigheternas politik ska det byggas en ny landsbygd, det vi gör räknas också som att bygga den nya landsbygden. Byggnationen av den nya landsbygden ska också lägga vikt vid vetenskap! Om arbetet inte grundas på vetenskapligt kunnande så kommer det aldrig gå vägen. Precis som med återplanteringen av skog för några år sedan; popplarna vi planterade passade inte att odla här, de [lokala ämbetsmännen] slösade bort statens pengar och lät oss inte heller själva utföra arbetet. Jag kan inte förstå hur de tänker, men det finns inte det minsta vi kan göra. Det var de där kadreerna som beordrade planteringen av träden som senare kom att dö, vi bönder hade inget annat val än att göra som de sade. Men efter att träden dött, använde vi jorden där de träd som dött hade stått för att plantera päronträd, men vi var hela tiden rädda för att de skulle komma ner [från högre instans] för att undersöka och då upptäcka vad som hänt vilket skulle leda till att vi inte skulle få några pengar för att ha planterat skog. Hur ska vi egentligen lyckas med byggnationen av den här nya landsbygden? Jag är gruppleddare i den här lilla byn och vågar protestera under mötena, det värsta som kan hända är att jag inte får fortsätta vara gruppleddare. Men när det bara är jag som påtalar problemen så lyssnar ingen av dem och säger bara att vi inte ska plantera fruktträd. Vi vill att de ska hjälpa oss att föra in fruktträdsplantor av bra kvalitet, bjuda in folk med kunskap [om jordbruk] för att undervisa oss och låta oss laga huvudvägen så att vi kan sälja frukten vi producerar längre bort.³⁵

Bonden i fråga kan alltså inte förstå det allra minsta hur de lokala tjänstemännen tänkt när de vill återplantera skog på mark som bättre kan användas till att plantera fruktträd som dessutom ger en extra inkomst till bönderna. Bonden menar att fruktträden inte behöver mycket skötsel och att det därför inte går ut över hans vanliga jordbruksarbete samtidigt som han förra året tjänade 10 000 yuan, ungefär lika mycket i svenska kronor, på sina fyra år gamla päronträd vilket han menar är bättre än att bli migrantarbetare. Han undrar om det inte är detta som borde räknas som att utveckla landsbygden. Det är heller inte det enda exemplet i Wei Rans bok när bönderna vet bättre vad som behöver göras i deras område än de lokala myndigheterna, och tjänstemännens okunskap och ovilja att ifrågasätta beslut som kommer ovanifrån. I det här fallet var det

³⁵ Aixinjueluo Weiran (爱新觉罗·蔚然), *Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? Xia* (粮民 – 中国农村会消失吗? 下) [*Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna?(Del 2)*], Fudan University Press, Shanghai, 2010, s. 55

myndigheterna på häradsnivå som beslutat om projektet med återplantering av skog, och som det verkar utan att först ha tagit reda på hur situationen såg ut och vilka träd som skulle kunna planteras i det området samt om det möjligtvis fanns ett bättre alternativ till återplanteringen.³⁶

Av det här skulle man kunna dra slutsatsen att bönderna skulle vilja att de lokala tjänstemännen fortbildas om jordbruk, men riktigt så enkelt verkar det inte vara då bönderna anser att kadrerna inte verkar känna något ansvar för jordbruket trots att det läggs pengar på att fortbilda dem. De anser att man inte borde slösa bort landets pengar på att utbilda tjänstemän som inte är intresserade av jordbruk överhuvudtaget. En bonde menar att byggnationen av den nya landsbygden skulle gå mycket snabbare om man använde hälften av de pengar som används till att utbilda de lokala ämbetsmännen till att istället låta bönderna delta i fortbildningen för att sedan återvända till landsbygden och dela med sig av sina kunskaper.³⁷

Med andra ord kan man sammanfatta de problem som bönderna och Wei Ran ser med att projektet ska kunna lyckas i tre punkter; varken bönder eller lokala tjänstemän har tillräcklig kunskap, information eller vilja (detta gäller främst för de lokala tjänstemännen) för att på egen hand utveckla landsbygden, bönderna och de lokala myndigheterna har inte samma mål med projektet och sist men inte minst att bönderna har förpassats till att bli passiva åskådare istället för de som leder arbetet.

4.2 Urbaniseringen

Urbaniseringen och förflyttningen av arbetskraft från jordbruket till andra sektioner är ett av de mål som har satts upp i den elfte femårsplanen och att det har haft positiva effekter på den ekonomiska utvecklingen på landsbygden är det få som ifrågasätter. I den elfte femårsplanen beräknades det att förflyttningen av arbetskraft från jordbruket till andra sektorer under de kommande fem åren (2006-2010) skulle komma att uppgå till 45 miljoner, och att regeringen i linje med byggandet av den nya landsbygden vill satsa på att utbilda bönderna om arbetsmarknaden. En av förhoppningarna med att förflytta arbetskraft från jordbruket till andra sektorer är att de migrantarbetare som återvänder hem igen ska föra med sig kunskap från de östra, mer utvecklade, delarna av Kina som kan användas för att utveckla landsbygden. (Som i fallet bonden som planterade päronträd istället för popplar och även planerade att bygga dammar för fiskodling efter att han sett liknande

³⁶ *ibid.*, s. 53-56

³⁷ Aixinjueluo Weiran, *Shang*, 2010, s. 151-153

projekt under sin tid som migrantarbetare.) Men det finns givetvis även problem med systemet.

Utöver det uppenbara problem att migrantarbetarna ofta ses som andra klassens medborgare av stadsbefolkningen så finns det även ett problem som inte uppmärksammas lika ofta i västerländsk media, nämligen hur situationen ser ut för de barn som blir kvar på landsbygden när deras föräldrar tar arbete i andra delar av landet. Wei Ran tenderar att fokusera ganska mycket på detta problem och han tar bland annat upp exempel på barn som sköter hela hushållet eller hjälper till på fälten efter att ha blivit kvarlämnade hos sina mor- eller farföräldrar, samtidigt som barnen också ska gå i skolan.

En av anledningarna till varför migrantarbetarna lämnar kvar sina barn hos släktingar på landsbygden är att barnen måste gå i skolan på den plats de är folkbokförda. De får exempelvis inte gå i skolan där föräldrarna arbetar om det nu inte är så att de arbetar på den plats de är folkbokförda på. Dessutom så är det just i förhoppning om att de ska kunna låta barnen gå i skolan och få en utbildning som föräldrarna beger sig till de större städerna för att söka jobb.³⁸ Men som ett av de kvarlämnade barn (liushou ertong 留守儿童) så väl uttrycker det så räcker det inte med det de lär sig i skolan:

[...]钱不能教育我们! 我知道他们挣钱是为了我们上学, 可是他们教育不上我们啊, 挣钱得再多也等于零。你说是不是, 叔叔?”

当我听到他说“爸爸妈妈教育不上我们, 挣钱得再多等于零”这句话时, 感到很震惊。我问他:“爸爸妈妈虽然不能教育你们, 可他们挣钱是让你们到学校受更好教育啊。他们挣了钱怎么能等于零呢? 没有他们辛辛苦苦挣钱, 你们哪来得钱去上学?” 还没有等我说完, 他就急着说:“在学校老师除了教书上的外, 其他什么也不怎么教我们, 在学校里学的都是为了考试, 再没有别的用。你说我们要不要爸爸妈妈的教育啊? 爸爸妈妈可以教育我们将来怎么做事啊, 怎么当好人啊! 你看我弟弟就是没有他们的教育才不学好, 才离家出走的啊! 我们学不好, 他们挣钱给我们乱花了不就是个零了嘛。”

[...]Pengar kan inte uppfostra oss! Jag vet att de tjänar pengar så att vi ska kunna gå i skolan, men de kan inte uppfostra oss [när de inte är hemma], det tjänar inget till att de tjänar mer pengar. Är det inte så farbror?”

När jag hörde honom säga: ”Pappa och mamma kan inte uppfostra oss, det tjänar inget till att de tjänar mer pengar” så blev jag förvånad och jag frågade honom: ”Även om din pappa och mamma inte kan uppfostra er så är det för att låta er få en ännu bättre uppfostran som de gett sig av för att tjäna pengar. Hur kan det inte tjäna något till att de tjänar pengar? Om det inte vore för de pengar de jobbar så hårt för att tjäna, vart annars skulle ni få pengar att gå i skolan från?” Han väntade inte på att jag skulle prata klart innan han otåligt sa: I skolan så lär inte lärarna ut något annat än det som står i böckerna och det vi lär oss i skolan har ingen praktisk användning annat än vid prov. Anser du att vi behöver pappa och mammas uppfostran eller inte? Våra föräldrar kan lära oss hur vi ska hantera saker i framtiden och hur vi ska uppföra oss för att bli goda människor! Se på min lillebror som utan deras uppfostran

³⁸ ibid., s. 53

inte har någon att se upp till och som stuckit hemifrån! Det är klart att det inte tjänar något till att slösa pengar på oss när vi ändå inte lär oss något.³⁹

Jag anser att det här är ett av de största problemen med hur urbaniseringsprocessen ser ut idag. När barnen till migrantarbetare lämnas kvar på landsbygden så går de miste om föräldrarnas uppfostran som inte kan ersättas med den undervisning och uppfostran de får på internatskolor eller hos släktingar. De flesta av de kvarlämnade barn som Wei Ran talar med på sin resa genom landsbygden bor hos sina mor- eller farföräldrar. Många av barnen hjälper till med jordbruksarbetet, det vill säga jobbar på fälten och har tvingats ta ledigt från skolan, eller går helt enkelt inte alls i skolan. Anledningen till att ansvaret faller på dem är att det inte finns någon annan som kan sköta arbetet, och om de inte sköter det resulterar det i att de inte kommer att ha något, eller i alla fall avsevärt mindre, att äta.⁴⁰ Problemet med detta är inte bara att de tvingas hjälpa till med jordbruket eller diverse hushållssysslor de gamla inte klarar av att utföra och missar skolundervisning, men också att den uppfostran de får från dessa äldre som levt hela sina liv på landsbygden inte passar det samhälle som de kommer att komma i kontakt med när de någon gång kommer att lämna landsbygden. Enligt den 12:e femårsplanen så förväntas det, likt i den 11:e, att 45 miljoner arbetare kommer att lämna landsbygden för att söka jobb i städerna, och den procentuella andelen av de som lever i städerna, till skillnad från landsbygden, beräknas uppgå till 51,5% år 2015.⁴¹ Med andra ord så uppfostras de för ett helt annorlunda samhälle och hamnar redan här på efterkälken jämfört med deras jämnåriga som växer upp med båda föräldrarna i städerna. Jag skulle vilja påstå att detta i hög grad påverkar och kanske till och med förstärker skillnaden mellan stad och landsbygd då de efter att ha vuxit upp på landsbygden inte alls har samma förutsättningar som de som vuxit upp i stadsområden.

Det är antagligen bland annat av dessa skäl som myndigheterna i den 11:e femårsplanen har satsat på att utbilda migrantarbetarna om arbetsmarknaden för att på så sätt bättre förbereda dem på livet utanför landsbygden. Det är naturligtvis inte urbaniseringen som sådan som skapat problemet med att barnen till migrantarbetare som växer upp på landsbygden utan sina föräldrar får en helt annan start i livet än sina jämnåriga kamrater i städerna. Problemet ligger snarare i att reglerna för de som bor i städerna och de som kommer från landsbygden inte är samma och att deras barn därför

³⁹ Aixinjueluo Weiran, *Xia*, 2010 s. 138

⁴⁰ *ibid.*, s. 102 – 107

⁴¹ *Guomin jingji he shehui fazhan di shier ge wu nian guihua gangyao* (国民经济和社会发展第十二个五年规划纲要) [Den tolfte femårsplanen för ekonomisk och social utveckling], Xinhua News Agency, 2011, Hämtad från: http://www.gov.cn/2011h/content_1825838_2.htm den 24 april 2012

inte kan följa med dem utan måste lämnas kvar. Men då regeringen ser urbaniseringen som ett verktyg för att komma tillrätta med fattigdomen på landsbygden samtidigt som man inte ger samma möjligheter till migrantarbetarnas barn anser jag det vara ett problem värt att belysa.

4.3 Vi vill ha jämlikhet, inte fattigdomsbekämpning

På sin resa genom den kinesiska landsbygden träffar Wei Ran många bönder med åsikten att det myndigheterna borde ägna sig åt är att införa samma förmåner för bönderna som för stadsborna. Två frågor som han ofta konfronteras med berör sjukförsäkring samt allmän pension. Men även det faktum att föräldrarna tvingas lämna sina barn kvar på landsbygden när de ger sig av för att arbeta som migrantarbetare skulle kunna falla inom ramarna för detta problemkomplex. Jag har dock valt att dela upp frågorna för tydlighets skull.

Wei Ran menar i kapitlet ”Vi vill ha jämlikhet, inte fattigdomsbekämpning” (bu yao fupin yao gongping 不要扶贫要公平) att problemet med att bönderna inte ingår i pensionssystemet inte är begränsat till vissa delar av landet utan något som bönderna diskuterat med honom vart än han kommit. I kapitlet låter han därför två personer, en från nordvästra Kina och en från de södra delarna av provinsen Anhui, komma till tals och på så sätt visa på hur lika de ser på problemet.

De båda menar att det är orättvist att det endast är stadsborna som ingår i pensionssystemet. De menar att det är konstigt att det inte räknas som att ha arbetat när de jobbade i folkkommunerna eller bedrev jordbruk på avtal (tudi chengbao 土地承包)⁴² och att det borde värderas lika högt som att ha arbetat i till exempel en fabrik då de båda var på initiativ av regeringen. Det lilla de önskar sig är lite pension så att de ska slippa slita på fälten på ålderns höst.⁴³ En annan bonde tar det ännu längre och menar att så länge han fick lite pengar till mat så skulle han vara nöjd.⁴⁴

Det största problemet för de gamla på landsbygden är ju såklart att de inte har ingått i pensionssystemet då deras arbete inom jordbruket inte har värderats på samma sätt som om de jobbat inom industrin. I Kina har man haft och har fortfarande, likt man

⁴² Avtalet stipulerar att marken ägs kollektivt av staten och bönderna tillsammans och ger bönderna rätt att själva bestämma hur de ska bruka jorden de kommande 30 åren, med början den 1 mars 2003. Se *Zhonghua Renmin Gongheguo nongcun tudi chengbao fa* (中华人民共和国农村土地承包法) [Folkrepubliken Kinas avtalsrätt för jordbruksmark], Xinhua News Agency, den 29 augusti 2002, Hämtad från: http://news.xinhuanet.com/zhengfu/2002-08/30/content_543847.htm den 11 maj 2012

⁴³ Aixinjueluo Weiran, *Shang*, 2010, s. 154-157

⁴⁴ *ibid.*, s. 58

tidigare hade i Sverige, en tradition av att barnen tar hand om sina föräldrar när de blir äldre. Det är också därför, som de flesta redan vet om, kineser hellre vill ha söner än döttrar då de fungerar som en sorts pensionsförsäkring, döttrarna tar hand om mannens familj efter att de gifts bort. Eftersom att bönderna som inte ingått i pensionssystemet haft något annat att luta sig emot än sina barn när det kommer till pension så slår det därför extra hårt mot dem när barnen, det vill säga deras pension, ger sig av för att arbeta någon annanstans. Även om barnen skickar hem mycket av de pengar de tjänar så sköter sig inte hushållet och fälten sig själva, dessutom så ska barnbarnen ha pengar till kläder och för att kunna gå i skolan.⁴⁵

Detta med lika rättigheter för alla och att kunna ge alla samma chans att klara sig i livet, det vill säga att stads- och landsbygdsbor har samma rättigheter, verkar vara något som folket på landsbygden anser vara av yttersta vikt. Men, det finns dock de som är av en annan åsikt. I ett kapitel träffar Wei Ran några bönder som är på en semesterresa till Xining, provinshuvudstad i Qinghai i nordvästra Kina; dessa frågar sig vad bönderna har att klaga på (nongmin you shenme bu hao? 农民有什么不好?) och anser att livet på landet är mycket friare än i städerna. De menar att de kan bestämma mycket själva vad de vill odla och därför har stora möjligheter att påverka sin inkomst. Dessa bönder kan dock inte anses vara särskilt representativa då de talar om att de använder maskiner för att sköta mycket av arbetet, varit på semester i Shanghai, skickar pengar till sina barn vid det kinesiska nyåret och som till synes redan verkar ha fullbordat arbetet med att ha utvecklat landsbygden. Däremot skulle man nog kunna säga att det är bönder som dessa som är slutmålet med utvecklingsarbetet på landsbygden.

Som tidigare nämnt så satte den kinesiska centralregeringen i landets elfte femårsplan upp som mål att mer än 80% av befolkningen skulle omfattas av den nya kooperativa sjukvårdsförsäkringen för landsbygden år 2010. Ett mål som klarades av med bravur från att endast ha omfattat 23,5% år 2005 till att omfatta 96,3% år 2010 enligt myndigheternas egna siffror.⁴⁶ Men även om man har lyckats få reformen att omfatta större delen av befolkningen så är det inte alla som tjänar på detta. Sjukvårdsförsäkringen är till för större ingrepp och allvarligare sjukdomar och Wei Ran tar upp några problem som gör att försäkringen inte kommer bönderna till nytta. Det första problemet är att bönderna inte kan få kompensation när de undersöker sig hos en läkare eller köper medicin i byn. Det andra problemet är att de flesta bönder inte har råd att åka till de

⁴⁵ *ibid.*, s. 56-58

⁴⁶ *Guomin jingji he shehui fazhan di shier ge wu nian guihua gangyao*, 2011

sjukhus där det är bestämt att man kan använda försäkringen. Det tredje problemet är att de som faktiskt har råd att åka till de sjukhus där man kan använda försäkringen drar sig för att göra det eftersom att hälften av pengarna man får ut går åt bara på att ta sig till och från sjukhuset, man får helt enkelt tillbaka för lite pengar på försäkringen. Bönderna som Wei Ran talar med menar att de redan är vana med vardagliga krämpor, med andra ord sådant som inte täcks av försäkringen, och att det fortfarande är för dyrt för de flesta även med hjälp från försäkringen att läggas in på sjukhus. De menar att det hade varit bättre om de fått behålla den lilla summa pengar som försäkringen kostar så att de kunde använda de pengarna som de ville eftersom att de ändå inte har någon större nytta av försäkringen.⁴⁷

5 Slutsats

Av bönderna som Wei Ran talar med så verkar de flesta av dem vara relativt tillfreds med utvecklingen av landsbygden genom projektet byggnationen av den nya socialistiska landsbygden. De problem som finns kan sammanfattas till två punkter som är intimt sammanlänkade; nämligen problemet att bönderna är passiva åskådare samt att de lokala tjänstemännen fokuserar på kortsiktiga investeringar som ger dem själva en skjuts på karriärstegen. En lösning på problemet är ökad information och utbildning till bönderna, vilket man skulle kunna säga ges indirekt genom att fortbilda migrantarbetarna som sedan kan ge sig ut för att arbeta i mer utvecklade delar av landet och föra med sig kunskap, bland annat om hur jordbruket sköts där och om vilka rättigheter de har. Med andra ord kan man säga att det bönderna vill är att bli mer involverade i processen med att utveckla landsbygden och inte bara vara passiva åskådare som ser på när de lokala myndigheterna fattar besluten åt dem.

När det kommer till urbaniseringen är det största problemet som sagt inte urbaniseringen i sig, utan ojämlikheten mellan den bofasta befolkningen i städerna och migrantarbetarna. Urbaniseringen är en logisk fortsättning när landsbygden utvecklas och det krävs mindre arbetskraft för att utföra samma arbete, till exempel på grund av mekanisering av jordbruket. Frågan i titeln på Wei Rans bok, kommer Kinas byar att försvinna?, är en reaktion på detta fenomen och en fråga som jag tror de flesta människor kan känna igen när glesbygden avfolkas till fördel för större städer. Däremot kan det inte förväntas att de som migrerar kommer att acceptera att de inte har samma rättigheter som

⁴⁷ Aixinjueluo Weiran, *Xia*, 2010, s. 216-219

stadsborna hur länge som helst och jag tror att det krävs reformer på den punkten om regeringen avser fortsätta uppmuntra migration från landsbygden.

Det vore dock rent ut sagt naivt att tro att de problem som bönderna ser med ojämlikhet mellan stad och landsbygd har gått myndigheterna obemärkt förbi. Det är bland annat därför som man i den tolfte femårsplanen kan läsa om att man under de kommande fem åren vill fullborda arbetet med att alla på landsbygden ska omfattas av det nya pensionsförsäkringssystemet för landsbygden (Xinxing nongcun shehui yanglao baoxian zhidu 新型农村社会养老保险制度). Å andra sidan kan man fortfarande fråga sig om det som görs är tillräckligt och hur satsningarna faktiskt genomförs. Tilltron till centralregeringen är boken igenom mycket hög medan bönderna i högre grad misstror de som faktiskt ska utföra regeringens satsningar och reformer, det vill säga tjänstemännen på lokal nivå. Även om bönderna nu fått ett eget pensionssystem skiljer man fortfarande på de två systemen; böndernas pensionssystem ser med andra ord inte likadant ut som för befolkningen i städerna (men det sägs samtidigt att man ska fortsätta satsa på att sammanföra de två systemen⁴⁸). Centralregeringen har som sagt också satt upp som mål att så många som möjligt ska omfattas av den nya kooperativa sjukvårdsförsäkringen för landsbygden, samtidigt som det verkar som att bönderna inte tycker att den är till någon större nytta för dem.

Det är följaktligen nödvändigt att man väntar med att hylla projektet med att landsbygdsbefolkningen ska omfattas av pensionssystemet tills man fått en möjlighet att se hur det faktiskt implementeras och om det innebär några faktiska förbättringar för bönderna eller inte. Men man kan inte heller säga att myndigheterna har dålig kunskap om vilka åsikter landsbygdsbefolkningen har, och införandet av den nya kooperativa sjukvårdsförsäkringen för landsbygden (samt det nya pensionsförsäkringssystemet för landsbygden) är, tillsammans med byggnationen av den nya socialistiska landsbygden, om än inte redan en succé, så i alla fall några steg på vägen mot ett mer jämlikt samhälle.

⁴⁸ *Guomin jingji he shehui fazhan di shier ge wu nian guihua gangyao* (国民经济和社会发展第十二个五年规划纲要) [Den tolfte femårsplanen för ekonomisk och social utveckling], Xinhua News Agency, 2011 Hämtad från: http://www.gov.cn/2011h/content_1825838_9.htm den 27 april 2012

Referenser

Aixinjueluo Weiran (爱新觉罗·蔚然), *Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? Shang* (粮民 – 中国农村会消失吗? 上) [*Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna(Del 1)*], Fudan University Press, Shanghai, 2010

Aixinjueluo Weiran (爱新觉罗·蔚然), *Liangmin – Zhongguo nongcun hui xiaoshi ma? Xia* (粮民 – 中国农村会消失吗? 下) [*Födans folk: Kommer Kinas byar att försvinna?(Del 2)*], Fudan university Press, Shanghai, 2010

Cai Fang, Du Yang & Wang Meiyang, 'Migration and Labor Mobility in China', *United Nations Development Programme Human Development Reports*, Research Paper 2009/09, April 2009, Hämtad från: http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2009/papers/HDRP_2009_09.pdf den 29 mars 2012

Che Yuming (车玉明), *Zhongyang fupin kaifa gongzuo huiyi zai beijing zhao kai Hu Jintao、 Wen Jiabao fabiao zhongyao jianghua Wu Bangguo Jia Qinglin Li Changchun Xi Jinping Li Keqiang He Guoqiang Zhou Yongkang chuxi* (中央扶贫开发工作会议在北京召开胡锦涛、温家宝发表重要讲话 吴邦国贾庆林李长春习近平李克强贺国强周永康出席) [Hu Jintao och Wen Jiabao håller viktiga tal vid Centralkomitténs konferens för fattigdomsbekämpning och utvecklingsarbete i Peking; Wu Bangguo, Jia Qinglin, Li Changchun, Xi Jinping, Li Keqiang, He Guoqiang och Zhou Yongkang närvarade] Xinhua News Agency, den 29 november 2011 Hämtad från: http://www.gov.cn/ldhd/2011-11/29/content_2006093.htm den 30 mars 2012

Chen Jiandong, Dai Dai, Feng Qiaobin, Hou Wenxuan & Pu Ming, *The Trend of the Gini Coefficient of China*, Brooks World Poverty Institute, Manchester, January 2010, Hämtad från: <http://www.bwpi.manchester.ac.uk/resources/Working-Papers/bwpi-wp-10910.pdf> den 21 mars 2012

Chris Bramall, 'Chinese Land Reform in Long-Run Perspective and in the Wider East Asian Context', *Journal of Agrarian Change*, vol. 4, no.1 & 2, 2004, Hämtad från: <http://web.cenet.org.cn/upfile/85471.pdf> den 20 mars 2012

Guomin jingji he shehui fazhan di shier ge wu nian guihua gangyao (国民经济和社会发展规划第十二个五年规划纲要) [Den tolfte femårsplanen för ekonomisk och social utveckling], Xinhua News Agency, 2011, Hämtad från: http://www.gov.cn/2011lh/content_1825838.htm den 24 april 2012

Hu Jintao (胡锦涛), *Gaoju zhongguo tese shehuizhuyi weida qizhi wei duoqu quanmian jianshe xiaokang shehui xin shengli er fendou – – zai Zhongguo Gongchandang di shiqi ci quanguo daibiao dahui shang de baogao* (高举中国特色社会主义伟大旗帜 为夺取全面建设小康社会新胜利而奋斗——在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告) [Höj socialism med kinesiska förteckens stora fana och kämpa för nya segrar och för byggnationen av ett måttligt välmående samhälle - Rapport från den sjuttonde nationella folkkongressen], People's Daily Online, den 15 oktober 2007, Hämtad från: <http://cpc.people.com.cn/GB/64093/67507/6429847.html> den 27 mars 2012

Huang Xin (黄欣) & Liu Zheng (刘铮), *Ma Jiantang huiying weihe bu gongbu Jini xishu he diaocha shiyelü* (马建堂回应为何不公布基尼系数和调查失业率) [Ma Jiantang svarar på varför Ginikoefficienten och undersökningar om arbetslöshetsgraden inte publiceras], Xinhua News Agency, den 7 mars 2012, Hämtad från: http://www.gov.cn/2012lh/content_2085896.htm den 21 mars 2012

Jiang Zemin (江泽民), *Gaoju Deng Xiaoping lilun weida qizhi, ba jianshe you Zhongguo tese shehuizhuyi shiye quanmian tui xiang ershiyi shiji – – Jiang Zemin zai Zhongguo Gongchandang di shiwu ci quanguo daibiao dahui shang de baogao* (高举邓小平理论伟大旗帜，把建设有中国特色社会主义事业全面推向二十一世纪——江泽民在中国共产党第十五次全国代表大会上的报告) [Höj Deng Xiaoping teorins stora fana och för byggandet av socialism med kinesiska förtecken in i det 21:a århundradet - Jiang Zemins rapport till den femtonde nationella folkkongressen], People's Daily Online, den 12 september 1997, Hämtad från: <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64168/64568/65445/4526288.html> den 27 mars 2012

Jiang Zemin (江泽民), *Quanmian jianshe xiaokang shehui, kaichuang Zhongguo tese shehuizhuyi shiye xin jumian – – zai Zhongguo Gongchandang di shiliu ci quanguo daibiao dahui shang de baogao* (全面建设小康社会，开创中国特色社会主义事业新局面——在中国共产党第十六次全国代表大会上的报告) [Bygg ett måttligt välmående samhälle och etablera en grund för ett nytt läge för socialism med kinesiska förtecken - Rapport till

den sextonde nationella partikongressen], Xinhua News Agency, den 8 november 2002, Hämtad från: <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64168/64569/65444/4429123.html> den 27 mars 2012

John K. Fairbank & Merle Goldman, *China: a new history*, 2 utök. uppl., The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, 2006

Jonathan D. Spence, *The Search for Modern China*, 2 uppl., W.W. Norton & Company, New York, 1999

Klas Eklund, *Kina - den nygamla supermakten*, SNS Förlag, Stockholm, 2011

Klas-Göran Karlsson & Michael Schoenhals, *Brott mot mänskligheten under kommunistiska regimer Forskningsöversikt*, Forum för levande historia, Stockholm, 2008, Hämtad från: http://www.levandehistoria.se/files/forskningsoversikt_bmmukr.pdf den 16 mars 2012

PovcalNet: the on-line tool for poverty measurement developed by the Development Research Group of the World Bank, Hämtad från: <http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/index.htm?2> den 21 mars 2012

Susanne Svartengren, *Fakta om statistiken*, Statistiska centralbyrån, den 22 juli 2007, Hämtad från: www.scb.se/statistik/HE/.../Fakta%20om%20statistiken%202005.doc den 21 maj 2012

The World Bank Group, *Poverty Analysis - Measuring Inequality*. Hämtad från: <http://go.worldbank.org/3SLYUTVY00> den 21 mars 2012

United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, *World Population Prospects: The 2010 Revision*, New York, 2011 (comprehensive Excel tables), Hämtad från: <http://data.un.org/Data.aspx?d=PopDiv&f=variableID%3A47> den 10 maj 2012

Zhonghua Renmin Gongheguo guomin jingji he shehui fazhan di shiyi ge wu nian guihua gangyao (中华人民共和国国民经济和社会发展第十一个五年规划纲要) [Folkrepubliken

Kinas elfte femårsplan för ekonomisk och social utveckling], Xinhua News Agency, den 16 mars 2006, Hämtad från: http://www.gov.cn/ztl/2006-03/16/content_228841.htm den 27 mars 2012

Zhonghua Renmin Gongheguo guowuyuan xinwen bangongshi (中华人民共和国国务院新闻办公室) [Stadsrådets informationskontor], *Zhongguo nongcun fupin kaifa de xin jinzhan* (中国农村扶贫开发的新进展) [Nya framsteg i det utvecklingsorienterade fattigdomsbekämpningsprogrammet för den kinesiska landsbygden], november 2011, Hämtad från: <http://www.scio.gov.cn/zfbps/ndhf/2011/201111/t1048123.htm> den 29 mars 2012

Zhonghua Renmin Gongheguo nongcun tudi chengbao fa (中华人民共和国农村土地承包法) [Folkrepubliken Kinas avtalsrätt för jordbruksmark], Xinhua News Agency, den 29 augusti 2002, Hämtad från: http://news.xinhuanet.com/zhengfu/2002-08/30/content_543847.htm den 11 maj 2012